Resurssipoliittinen osasto/Materiaaliyksikkö

Eduskunta
Puolustusvaliokunta

Valiokuntakuuleminen 16.6.2015
Pääesikunnan suunnitteluosaston lausunto 12.6.2015

Puolustusvoimien suorituskyvyn kehittämisen materiaalipoliittiset lähtökohdat

Puolustushallinnon materiaalipolitiikan tavoitteena on pitkäjänteisesti ylläpitää ja kehittää sotilaallista suorituskykyä hankkimalla puolustusvoimien tehtäviin soveltuvaa ja kansainvälisesti yhteensopivaa materiaalia ja palveluita. Materiaalipolitiikalla varmistetaan suorituskyky, materiaalin kustannustehokkuus ja elinjakson hallinta myös poikkeusoloissa. [1]

Hallitusohjelman mukaisesti Suomi ylläpitää laaja-alaisesti keskeisiin sotilaallisiin suorituskykyihin liittyvää kansallista teknologista osaamista sekä riittävää huoltovarmuutta ja puolustusteollisuutta. Puolustusvoimille osoitettava lisärahoitus kohdennetaan suorituskykyhankkeisiin ja materiaalihankintoihin, joilla ensisijaisesti poistetaan hankittavien järjestelmien ja välineiden lukumäärien vajausta vuosina 2016-2024 (PE:n viiteasiakirjan mukaisesti).

Hallituskaudella päätetään strategisiksi hankkeiksi luettavien merivoimien taistelualuskaluston suorituskyvyn korvaamisesta ja käynnistetään Hornet-kaluston suorituskyvyn korvaaminen erillisrahoituksen pohjalta.

Puolustushallinnon hankinnoissa noudatetaan lakia puolustus- ja turvallisuushankinnoista (1531/2011) tai lakia julkisista hankinnoista (348/2007). Puolustus- ja turvallisuushankintoja koskeva laki saattaa voimaan direktiivin (2008/91/EY), jolla puolustushankinnat on tuotu EU:n sisämarkkinasääntelyn piiriin.

Sotilaallisen huoltovarmuuden turvaamiseksi hankinnoissa varmistetaan keskeisen materiaalin saatavuus ja kotimaassa toimivan teollisuuden kyky vaatimusten mukaisesti integroida, huoltaa ja korjata puolustusvoimien suorituskyvyn kannalta keskeisiä järjestelmiä.

Suomen puolustuskyvyn kannalta huoltovarmuuskriittisiksi teknologian, tuotannon ja osaamisen aloiksi on määritelty:[2]

- Tiedustelu, valvonta, johtaminen sekä maalittamisen tuki

[1] PLM osastrategia 2020: Puolustushallinnon materiaalipolitiikka (http://www.defmin.fi/files/1831/materiaalipolitiikka.pdf).

[2] Kriittiset teknologiat (Huoltovarmuuskriittinen teknologia, tuotanto ja osaaminen (HTTO) -työryhmän loppuraportti 28.12.2012 sekä VN päätös huoltovarmuuden tavoitteista 5.12.2013) http://www.defmin.fi/files/2323/HTTO_loppuraportti_2012.pdf.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

- Vaikuttaminen (tykistö, merimiinoittaminen, ohjustulenkäyttö, hävittäjätorjunta, ohjusilmatorjunta)

- Integraatio-, huolto-, ylläpito sekä kriisinajan vauriokorjauskyky; esimerkiksi ammus- ja ruutituotanto sekä kunnossapidon strateginen kumppanuus.

Puolustushallinnon strategisten tavoitteiden mukaisesti Suomi on aktiivinen toimija materiaalialan kansainvälisessä yhteistyössä ja osallistuu eurooppalaiseen puolustusmateriaalialan kehittämiseen kansallisista - puolustushallinnon sekä myös puolustus- ja turvallisuusteollisuuden - lähtökohdista.

Kansainvälisissä materiaaliyhteistyöhankkeissa kiinnitetään erityisesti huomiota EU- ja pohjoismaiseen yhteistyöhön sekä transatlanttiseen yhteistyöhön.

Puolustushallinnon teollisuutta tukevalla viennin edistämisellä pyritään uusien markkina-alueiden avaamiseen sellaisilla politiikkatoimenpiteillä, jotka eivät olisi mahdollisia yrityksille. Puolustushallinnon tuki ovien avaajana ja käyttäjäkokemusten antajana on yhä tärkeämpi edellytys kotimaisen teollisuuden mahdollisuuksille kiristyvässä kansainvälisessä kilpailussa.

Liitteet
1. Puolustushallinnon hankintaperiaatteet (PHAPE)
2. Tiivistelmä HTTO-toimenpidesuosituksista (Huoltovarmuuskriittinen teknologia, tuotanto ja osaaminen (HTTO) -työryhmän loppuraportti 28.12.2012).

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

Puolustushallinnon hankintaperiaatteet (PHAPE, 1.10.2014)

1) Hankinnat on tehtävä valtiontalouden kannalta mahdollisimman edullisesti ottaen huomioon materiaalin elinjakson aikaiset kustannukset sekä valtion keskeiset turvallisuusedut. Kilpailumahdollisuudet on käytettävä hyväksi ja ehdokkaita ja tarjoajia on kohdeltava tasapuolisesti ja syrjimättä. Hankinnat on suunniteltava huolellisesti ja kansainvälistä yhteistyötä, yhteishankintoja ja yhteishankintayksiköitä on hyödynnettävä aina kun se on mahdollista ja luo säästöjä. Eri puolustushaarojen ja aselajien samaan tarkoitukseen kohdistuvat hankinnat on yhdistettävä aina, kun se on mahdollista.

2) Hankinnoissa tulee tarvittaessa varmistaa huoltovarmuuden turvaaminen. Maanpuolustuksen kannalta keskeisen materiaalin saatavuus sekä puolustusvoimien suorituskyvyn kannalta keskeisten järjestelmien integraatio-, ylläpito- ja huoltokyky tulee olla saatavissa myös poikkeusoloissa riittävässä laajuudessa ja tarvittavalla nopeudella. Tämä voi edellyttää, että huoltovarmuuskriittinen materiaali sekä osaaminen hankitaan kotimaassa toimivalta teollisuudelta. Hankittavan materiaalin ylläpito- ja huoltovarmuusvaatimukset tulee hankkeessa määritellä riittävän aikaisessa vaiheessa, jotta mahdolliset kotimaassa toimivaan teollisuuteen kohdistuvat osaamisvaatimukset voidaan tunnistaa.

Teollisella yhteistyön (Industrial Participation, IP) velvoite voidaan hankinnassa asettaa vain, jos valtion keskeiset turvallisuusedut tätä edellyttävät. Teollisesta yhteistyöstä ohjeistetaan erillisessä puolustusministeriön antamassa ohjeessa.

3) Suomi ei saa olla hankittavan ulkomaisen materiaalin ainoa käyttäjä. Ulkomailta hankittavan materiaalin kohteena on pääsääntöisesti oltava tuotteita ja järjestelmiä, jotka ovat valmiita ja joiden toiminnallisesta luotettavuudesta on riittävä näyttö. Hankittavan ulkomaisen materiaalin modifiointi tulee kyseeseen vain poikkeustapauksessa.

4) Suunnittelussa ja päätöksenteossa tulee huomioida koko elinjakson kustannukset ja kokonaisvaikutukset resurssien käyttöön. Tarvittaessa hankintaan tulee sisällyttää optiomahdollisuus. Kustannustehokkuuden lisäämiseksi on tarpeettomasta materiaalista kyettävä luopumaan suunnitelmallisesti.

5) Siviilihankinnoissa pyritään valtion konsernitason hankintastrategian sekä talousarviolain 22a §:n mukaisesti säästöihin yhteishankintojen kautta. Valtiohallinnolle kilpailutettua yhteishankinnan (esim. Hansel) sopimusta on käytettävä aina, ellei perustelluista syistä päädytä muuhun ratkaisuun. Poikkeamisperusteet on kirjattava hankintapäätöksen perusteluihin.

6) Ympäristönäkökohdat huomioidaan mahdollisimman hyvin. Hankittavalle tuotteelle asetetaan mahdollisuuksien mukaan ympäristökriteeri ja tärkeimmiltä puolustusmateriaalia tuottavilta toimittajilta edellytetään ympäristöjärjestelmää, joka täyttää ISO 14001 vaatimukset.

7) Eurooppalaiset ja kansainväliset yhteistyömahdollisuudet tulee selvittää hankkeen varhaisessa suunnitteluvaiheessa ja aina ennen uuden hankinnan käynnistämistä huomioiden elinkaaren hallinta ja huoltovarmuus. Ulkomaalaista puolustusmateriaalia hankittaessa on luotava elinjakson mittainen yhteistyö muiden samaa materiaalia käyttävien maiden kanssa.

8) Materiaalin yhteensopivuuteen pyritään kansallisesti ja kansainvälisesti. Eri puolustushaarojen, aselajien ja joukkojen käytössä olevan materiaalin tulee olla mahdollisimman yhtenevää ja materiaalihankinnoissa tulee pyrkiä Nato- yhteensopivuuteen. Kansallisista erityisvaatimuksista on tarvittaessa luovuttava yhteensopivuuden saavuttamiseksi.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

9) Hankinnoissa sekä tutkimus-, kehittämis- ja testaustoiminnassa on hyödynnettävä muiden maiden vaatimuksia ja testejä sekä niiden tuloksia. Nato–standardit täyttävä ja muussa tunnetussa käyttäjämaassa vaatimukset täyttävänä hyväksytty materiaali on pääsääntöisesti hyväksyttävä käyttöön myös puolustusvoimissa toistamatta jo muualla tehtyjä testejä ja kokeita. Samoin materiaalin vastaanotossa on sovittava käytettäväksi ko. maan vastaanottovaatimuksia ja laadunvarmistuselinten palveluita. Suorituskyvyn ja laadun varmistaminen toteutetaan pääsääntöisesti vain pistokokein.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

Tiivistelmä HTTO-toimenpidesuosituksista (Huoltovarmuuskriittinen teknologia, tuotanto ja osaaminen (HTTO) -työryhmän loppuraportti 28.12.2012

- HTTO-toimenpidesuositus 1: ”Huoltovarmuuskriittisen teknologian, tuotannon ja osaaminen turvaaminen edellyttää riittäviä rahallisia panostuksia. Tämän varmistamiseksi tulee selvittää mahdollisuus hyödyntää myös muita rahoituslähteitä kuin puolustushallinnon budjettikehystä…”

- HTTO-toimenpidesuositus 2: ”Huoltovarmuusnäkökulman huomioiminen on erityisen tärkeää kriittisten alueiden hankinnoissa… ja kumppanuuteen liittyvät näkökulmat olisi myös huomioitava…, missä tilanteissa huoltovarmuusnäkökulmat saattavat edellyttää hankinnan toteuttamista puolustus- ja turvallisuushankintalain kansallisin säännöksin (SEUT 346 1(b)).

- HTTO-toimenpidesuositus 3: ”Keskeisen materiaalin ylläpitoa ja elinjaksohallintaa voi toteuttaa puolustusvoimien kumppani silloin, kun se taloudellisesti, toiminnallisesti ja maanpuolustuksen kannalta tarkoituksenmukaista…”

- HTTO-toimenpidesuositus 4: ”…Kansainvälisiä järjestelyjä voitaisiin käyttää kriittisten suorituskykyalueiden huoltovarmuusnäkökulmien huomioimisessa erityisesti siltä osin, kun kyse on järjestelmän niistä osista, joissa kansainvälisen järjestelyn avulla pystytään luomaan riittävä varmuus huoltovarmuuden toteutumisesta… Hankittaessa puolustusvoimille ulkomaisia asejärjestelmiä tulisi huoltovarmuutta pyrkiä turvaamaan kahden- ja monenvälisin valtiosopimustasoisin järjestelyin järjestelmän toimittajamaan kanssa.”

- HTTO-toimenpidesuositus 5: ”Vientiteollisuudella on keskeinen merkitys yhteiskunnan huoltovarmuudelle…”

- HTTO-toimenpidesuositus 5: ”…Tilannekuvan pohjalta tulisi systemaattisesti pyrkiä suuntaamaan riittävät panostukset huoltovarmuuskriittisille osaamisalueille. Julkisrahoitteisten tutkimuslaitosten tulisi kohdentaa tutkimus- ja tuotekehityshakuja kriittisten alueiden teknologioihin. Myös Euroopan unionin tutkimusrahoitusta tulisi pyrkiä hyödyntämään kriittisten alueiden teknologiatutkimuksessa.”

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi